

muziek stempelt, mis ik tot nu toe. Wel meen ik, dat er een climax is waar te nemen. De composities van den heer Zorgman zelf zijn behoorlijk bruikbaar; de Kerstuitgave met zijn Koraalfantasie op „Hoe zal ik U ontvangen?“, „Daar ruischt langs de wolken“ (door A. L. Schouten) en variaties op „De herdertjes lagen bij nacht“ is bij mij in dankbare herinnering gebleven.

Eventuele consumenten en producenten maak ik attent op het adres van den redacteur: W. Zorgman, Koninginnestraat 96, Breda.

JOH. LUIJKENAAR FRANCKEN.

OPVOEDING EN LAGER ONDERWIJS

Het eigen karakter van het Buitengewoon Onderwijs.

Zoo oppervlakkig beschouwd, zou men zeggen, dat er in het Buitengewoon Onderwijs zoo goed als geen eenheid is: vergelijk nu eens een doofstomme met een achterlijke, en een blinde met een diefachtige jongen of een kreuple stumper. Vergelijk eens, om maar op eigen terrein te blijven, Effatha met zijn doofstommen met de Johannastichting te Arnhem voor lichamelijk gebrekkigen, of Bartimeüs met de August Hermann Franckeschool te Rotterdam voor karakterzwakken (een betere — en Hollandsche — naam voor psychopaten).

Om een globaal overzicht te krijgen kunnen we eerst onderscheiden twee groepen: de geestelijk en de lichamelijk misdeelden. Het aantal scholen voor de eerste groep is wel verreweg het grootst in aantal. Ik zal hier geen cijfers noemen, maar verwijs hiervoor naar de zeer goede Statistiek van het Buitengewoon Onderwijs.

Onderscheiden we de eerste groep weer in achterlijken en karakterzwakken, dan zien we de twee typen: het eerste met zijn geringe gaven en vaak groote stoornissen, ook op intellectueel gebied, terwijl de fouten van de tweede groep meer van moreelen aard zijn: diefachtigheid, neiging tot zwerven, e.d., soms gepaard met heele goede gaven van verstand. Wie heeft medegewerkt aan de reclassering van gevangenen, kent dit type dadelijk. Soms zeer begaafde menschen, maar die het moeilijk vinden, in rechte banen te wandelen.

Het spreekt, dat het bij al deze geestelijk misdeelde kinderen vooral gaat om een voor hen gepaste opvoeding, temeer, waar de meeste ouders totaal ongeschikt moeten worden geacht om zoo'n zware taak naar behooren te vervullen. Deze mag waarlijk wel worden gegeven in handen van vakmenschen, die studie van dergelijke afwijkende kinderen hebben gemaakt. Het verhoort ons dan ook zeer, dat er voor deze onderwijzers speciale cursussen worden gegeven door geleerden en practici op dit gebied. En — wat nog meer zegt — dat de belangstelling voor deze cursussen zoo heel groot is.

Bij de groep der lichamelijk misdeelden staat het eenigszins anders, misschien met uitzondering van de kinderen der Johannastichting, die een grensgeval vormen en waar onderwijs en huiselijke opvoeding elkaar ongeveer in evenwicht houden.

Bij blinden en doofstommen is het vooral om opvoeding door onderwijs te doen, daar dit onderwijs een zeer speciaal karakter draagt, dat buiten de scholen bijna niet te geven is en in de enkele gevallen, waar dit voorkomt, toch maar tot gebrekkige resultaten leidt.

,,*

Als we nu deze verzameling zoozeer verschillende misdeelden overzien komt onwillekeurig de vraag naar voren, waarover het in het opschrift boven dit opstel gaat. Heeft dit onderwijs een eigen karakter, ondanks zijn verschillende typen.

In de Wet op het Lager Onderwijs zijn ze allen bijeengebracht onder den naam Buitengewoon Lager Onderwijs. Dit wijst al op een zekere eenheid, al is de naam niet geheel juist. Immers, verschillende dezer scholen geven ook uitgebreid lager onderwijs, speciaal die voor geestelijk normale kinderen.

Nu wordt onze aandacht nog eens op deze zaak gevestigd in een artikel van den Inspecteur van dit onderwijs, Dr A. van Voorthuysen, in het Tijdschrift voor R.K. Buitengewoon Lager Onderwijs, geschreven naar aanleiding van een voordracht, gehouden voor de Vereeniging Kinderstudie te Den Haag.

De schrijver is wel bij uitstek bevoegd om deze kwestie te kunnen beoordeelen: iemand die dagelijks met al deze soorten van onderwijs in nauwe aanraking komt en gelegenheid heeft, ze uit eigen aanschouwing te leeren kennen.

En hoe oordeelt nu Dr van Voorthuysen over het eigen karakter der scholen voor Buitengewoon Onderwijs?

Hij meent, dat ze ondanks de vele verschillen wel degelijk hun eigen karakter hebben.

Eerst de behandeling,¹⁾ het woord ditmaal in beperkter zin genomen dan gewoonlijk het gebruik aangeeft. Dr van Voorthuysen zegt er dit van:

„Evenals de geneesheer steeds begint met observatie van den patiënt, zoo moet ook het schoolleven van ieder minderwaardig kind beginnen met studie van het geval. Wat de onderwijzer in de eerste plaats zich heeft eigen te maken, wanneer hij geplaatst wordt op de Buitengewone school, is „oog krijgen voor het geval“. Bij het gewoon Lager Onderwijs zooals het tenminste algemeen gegeven wordt, wordt de nadruk gelegd op het gemeenschappelijke, dat alle kinderen van een bepaalde afdeeling bezitten. Men heeft een norm, waaraan elk kind wordt verondersteld te voldoen, en men heeft een leergang, die ongeveer past voor den gemiddelden leerling en die voor alle kinderen op dezelfde wijze geldt. Het Buitengewoon Onderwijs stelt juist het verschil, dat de leerlingen vertoonen op den voorgrond. Het kenmerkende is hier de bijzonderheid van elk kind op zichzelf. Zoodra men te doen heeft met afwijkende kinderen, krijgt men het verschijnsel van het telkens weer anders zijn, van het éénmaal voorkomende, van het geval, dat in zijn verloop steeds zijn eigen karakter vertoont. Duitsche paedagogen drukken dit uit door te verklaren: Jedes Kind ist ein Problem an sich.

Bij het Buitengewoon Onderwijs kan men geen schema van onderwijs opstellen, dat voor een bepaalde groep van abnormalen geldt. De behandeling van de kinderen op de school moet niet gericht zijn op een soort gemiddeld kind, zij moet zich uitsluitend laten leiden door de realiteit van de persoon, dat wil zeggen, zij heeft bij elk der kinderen volledig rekening te houden met de structuur van het individu.

En even verder trof mij deze zeer juiste opmerking: „De gewone Lagere School is er op ingesteld, dat een van tevoren vastgestelde hoeveelheid van het cultuurbezit wordt gebracht in de hoofden der leerlingen. Het is het bijzondere der Buitengewone school dat zij zich dit doel niet stellen kan. Op de scholen voor zwakzinnigen het meest, maar ook op de scholen voor blinden, doofstommen en psychopaten loopen de begaafdheden der kinderen mijlen ver uiteen. Het is onjuist om den gang van het onderwijs van de kinderen van dezelfde klasse te dringen in hetzelfde plan van: met Kerstmis zoover en in dat leerjaar die afgepaste hoeveelheid.“

Ook heeft de schrijver zeer goed aangevoeld, dat het bij het Buitengewoon Onderwijs in de eerste plaats gaat om de opvoeding:

„De voordeelen der individualisatie komen eerst duidelijk te voorschijn wanneer men de school voor Buitengewoon Onderwijs voornamelijk wil beschouwen als opvoedingsinstituut en eerst in de tweede plaats als leerinrichting.“

Even verder lezen we: „Dat bij deze opvatting de strengheid en de strakheid van den lesrooster in gedrang komen, behoeft naar mijn meening geen reden te zijn om het individuele systeem af te wijzen.“

Het verblijdt ons, dat de Schrijver den moed heeft, om deze dingen hardop te zeggen. Inderdaad staan we in de Buitengewone School veel losser tegenover leerplan en lesrooster dan in de gewone, wat natuurlijk niet wil zeggen, dat we er maar op los leven. Maar het verdient waardeering, dat dit hier zoo juist wordt aangevoeld en de grondigheid ervan aangetoond door den Inspecteur. Tenslotte wijst de schrijver erop, dat de Buitengewone School werkschool is, in dien zin, dat de leerling er ook wordt opgeleid voor een vak.

„De meeste scholen voor doofstommen en voor blinden hebben dit probleem opgelost door aan de scholen voor algemeen vormend onderwijs speciale vakscholen te verbinden. Men heeft hier derhalve twee soorten van inrichtingen, die echter te zamen één geheel vormen. De bedoelde scholen zijn erin geslaagd om een zeer nauwe aansluiting te verkrijgen, welke hierin bestaat, dat het vakonderwijs reeds begint, voordat het onderwijs in de algemeene vakken geheel is beëindigd. De oudere kinderen bezoeken gedurende een gedeelte van den dag de gewone school en zijn voor het overige deel van den dag werkzaam in de werkplaats, waar de praktische opleiding voor een bepaald vak plaats vindt.

De huishoudklassen voor meisjes en de werkklassen voor jongens op de scholen voor zwakzinnigen hebben hetzelfde doel. Ze beoogen, zoveel mogelijk, de sociale bruikbaarheid der kinderen tot een zoo hoog mogelijk peil op te voeren.“

Ik zou in verzoeking kunnen komen om nog meer aan te halen uit dit zoo leerzame artikel, maar het zij zoo voldoende. Wie belang stelt in deze zaak, leze het artikel in zijn geheel, hij zal er genoeg van beleven.

Zeist.

G. A. ALDUS.

¹⁾ Spatieëring ook verder van mij. A.

De komende Lager-onderwijs-wet.

1. De besturen van de bijzondere scholen-vereënigingen zullen ongetwijfeld met belangstelling kennis nemen van het pas ingediende ontwerp tot wijziging van de L. O.-wet 1920.

Op verschillende punten wordt hierin een regeling voorgesteld, welke allerlei, thans bestaande, ernstige bezwaren wegneemt. Indien deze bepalingen wet worden, dan zullen voor vele schoolbesturen talrijke financiële zorgen zijn weggenomen, zorgen, die ten onrechte tot nu toe op die besturen zijn gelegd. Zoo mag met erkentelijkheid gewezen worden op de bepaling, dat de voorschotten op de exploitatie-uitgaven niet meer 80 pCt, maar 100 pCt van de vermoedelijke gemeentelijke vergoeding zullen bedragen. (Artikel 110, 6e lid); op salarissen van boventallige onderwijzers zal voortaan voorschot kunnen worden verleend. (Art. 106, 9e lid); vereënigingen, welke meer dan één school in stand houden, zullen de vergoeding berekend zien over al die scholen tezamen. (Art. 109, 6e lid); de jaarlijksche rekening en verantwoording zal niet meer vóór 1 Februari moeten zijn ingezonden, de termijn voor indiening is nu verlengd tot 30 Juni. (Art. 110, 1e lid).

Dit zijn zoo enkele zeer opvallende, aanzienlijke verbeteringen, waarvoor wij den Minister van Onderwijs en met hem de Staatscommissie Rutgers dankbaar mogen zijn. Het ligt niet in de bedoeling te dezer plaatse een diepgaande bespreking te houden van de heele reeks van wijzigingen; de algemeene opzet van dit blad gedooft zulk een gedetailleerde behandeling niet. Slechts op enkele onderdeelen, waarvan een nadere voorziening niet ongewenscht schijnt, zij hier nog nader de aandacht gevestigd.

Ila. Een van de verbeteringen, hierboven nog niet genoemd, is deze, dat de besturen niet meer jarenlang behoeven te wachten op de vaststelling van het kosten-cijfer per leerling, waarnaar de Gemeente de door haar te betalen vergoeding zal berekenen. Artikel 55 bis bepaalt n.l. dat reeds bij de vaststelling van de gemeente-begroting, dat is dus in het algemeen vóórdat het nieuwe schooljaar begint, de Gemeenteraad zal vaststellen het bedrag in het komende kalenderjaar voor onderwijskosten uit te geven. Overeenkomstig dit cijfer zal aan de besturen een voorschot worden verleend. (Artikel 110, 6e lid.) De moeilijkheid, thans bestaand, dat een schoolbestuur bij zijn voteeren van uitgaven nooit wist, tot hoe ver men kon gaan, omdat de gemeentelijke cijfers niet alleen zeer laat na afloop van het schooljaar werden vastgesteld, maar bovendien die cijfers aan groote veranderingen onderhevig waren, is hiermede weggenomen. Doch niet alleen dat een voorschot, gelijk aan dat voorloopig geraande cijfer zal worden verstrekt, ook de vergoeding zelf zal naar dat cijfer berekend worden. (Artikel 109, lid 1 en 2.) Natuurlijk voorziet de Wet in een verrekening van hetgeen de uitgaven van het schoolbestuur lager mochten zijn dan het bedrag van de aldus berekende vergoeding. (Artikel 110, 4e lid.)

Waar evenwel op gewezen mag worden is dit. In de Wet staat niet bepaald, dat, indien bij suppletore begroting de Gemeenteraad de eigen uitgaven voor een loopend kalenderjaar verhoogt, een evenredige verhooging der voorschotten aan de bijzondere scholen het gevolg daarvan zal zijn. Indien nu een Gemeenteraad al te optimistisch zou zijn bij de eerste begroting, en de uitgaven van de schoolbesturen noodwendig hooger moeten zijn, dan voorziet de voorschotregeling niet in het hiaal, hetwelk op deze wijze kan ontstaan. Wel bepaalt artikel 55 bis, 8e lid, dat men bij Gedeputeerde Staten in verzet kan komen tegen de begrotingscijfers. Zulk een verzet is echter in alle gevallen moeilijk. De opneming van een voorschot, dat een suppletore begroting dezelfde toepassing zal vinden als de eerste begroting, zou voor enkele moeilijkheden, welke hier kunnen rijzen, een redelijke oplossing bieden.

b. De beteekenis van het zoeven ontwikkelde bezwaar blijkt nog te meer, wanneer men de artikelen 109 en 110 beschouwt. De Gemeenteraad is verplicht om, indien de gemeentelijke kosten hooger blijken dan de bij de begroting geraande cijfers, de mogelijke vergoedingen aan de bijzondere schoolbesturen dienovereenkomstig te verhoogen. (Artikel 109, 4e lid.) Echter volgt uit artikel 55, ter, 3e lid, dat deze vaststelling en beschikbaarstelling eerst na afloop van een vijfjarige periode zal moeten geschieden. Een oogenblik zou men nog kunnen lezen, dat na de vaststelling van elke rekening der Gemeente (zie artikel 55 ter, 3e lid, „de“ rekening der gemeente), dat is dus jaarlijks, de vaststelling en beschikbaarstelling van dit excessief mogelijk zou zijn; uit de memorie van toelichting (op artikel 109) blijkt evenwel, dat die beschikbaarstelling naar de nieuwe (nu vijfjarige) periode wordt verplaatst. De schoolbesturen zijn dan bevoegd hun meerdere uitgaven over eenige vijfjarige periode te bestrijden uit de aldus verhoogde vergoeding over de volgende vijfjarige periode. De bedoeling van deze bepaling is voortreffelijk; zij waarborgt immers aan de bijzondere schoolbesturen, dat een mogelijk nadeelig verschil over eenige periode nog niet behoeft te beteekenen

een on-
lijkheid
scholen-
cijfele
meis-
gaven
voorloc
in de
meerde

Het
door te
begroot
duid, d
de wer
blijken
„jaar-
raad-
derjaar
ook zo-
vastiges
besture
den. V
omtren
bestaa
raad“
Mr H.
den Sc
dat ver

„Daa
Scholl
tember
het vo-
derwijs
beroep
is best
gesteld

Die
sie, Za
het We
Het

voor, c
komen
is daar

III. I
verbete
Gemeen
scholen
durende
worden
ten-cijf
stratie-
per le
uit de
dit cijf
maar
voorge
Een on-
lijke ad
per le
nog ne
twijfel
stratie
Ik bes
een R
belast
lid van
eenigin
puteere
dacht
lid van
bepleit
heid be
ook he
mag w
zal me
en aan
onheir

Welk
cijfer v
kosten-
ministr
der gro
Accoun
terecht
bereket
het da
pensioe
der, de
de afde
(rentev
ting di
de gew

Die
dit is v
volgens
ernstig
baar at
leerling
overho
Accoun
Gemeen
baar, r
in alle
de vijf
zij de
eenigsz
het m
zoek v

-Wet.

scholen-ver-
belangstelling
ende ontwerp

in een rege-
bestaande,
deze bepalingen
vele school-
zijn wegge-
u toe op die
erkentelijkheid
de voorschot-
meer 80 pCt,
gemeentelijke
110, 6e lid).
derwijzen zal
verleend. (Art.
neer dan één
vergoeding bere-
(Art. 109, 6e
verantwoordig
en zijn inge-
nu verlengd

nde, aanzien-
Minister van
commissie-Rut-
niet in de be-
aande bespre-
wijzigingen;
loogt zulk een
hts op enkele
voorziening niet
nader de aan-

ierboven nog
ren niet meer
de vaststel-
waarnaar de
vergoeding zal
dat reeds bij

rooiting, dat is
twee schooljaar
den het bedrag
onderwijskosten
er zal aan de
leend. (Artikel
bestaand, dat
van uitgaven
gaan, omdat
eer laat na af-
tgesteld, maar
nderingen on-
nomen. Doch
aan dat voor-
strekt, ook de
ekend worden.
ik voorziet de
n de uitgaven
a zijn dan het
eding. (Artikel

orden is dit. In
n bij supple-
de eigen uit-
verhoogt, een
ten aan de bij-
zal zijn. Indien
stisch zou zijn
gaven van de
moeten zijn,
et in het hiaat,
a. Wel bepaalt
Gedeputeerde
de begrotings-
alle gevallen
schrift, dat een
assing zal vin-
en enkele moei-
en, een rede-

en ontwikkelde
er men de ar-
Gemeenteraad
ke kosten hoo-
geraande cij-
de bijzondere
te verhoogden.
gt uit artikel
niet beschikbaar-
ijjarige periode
blik zou men
elling van elke
55 ter, 3e lid,
a dus jaarlijks,
g van dit exco-
norie van toe-
nwel, dat die
(nu vijfjarige)
olbesturen zijn
en over eenige
de aldus ver-
e vijfjarige pe-
ing is voortref-
de bijzondere
deelig verschil
te beteken

een onherroepelijk verlies. Toch kan hier een moei-
lijkheid rijzen bij de financiering der bijzondere
scholen, welke krachtens het principe van de finan-
ciele gelijkstelling, niet behoeft te bestaan. Im-
mers de schoolbesturen zullen hun hogere uit-
gaven gedurende een bepaalde vijfjarige periode
voorlopig uit eigen middelen moeten financieren;
in de verlening van een voorschot van deze
meerdere kosten voorziet de wet niet.

Het ware dus wel gewenscht, hierin te voorzien
door te bepalen, dat niet alleen met de suppletoire
begroting zal worden gehandeld als boven aange-
duid, doch bovendien, dat wanneer excedenten van
de werkelijke uitgaven boven het begrootingscijfer
blijken te bestaan — wat blijken moet, wanneer
„jaarlijks” (art. 55 ter, 1e lid) door den Gemeente-
raad de uitgaven over een „voorafgaand” kalen-
derjaar worden vastgesteld, wat mogelijk zou zijn
ook zonder suppletoire begrotingen — de vroeger
vastgestelde voorschotten aan de bijzondere school-
besturen naar evenredigheid verhoogd zullen wor-
den. Volledigheidshalve wil ik erop wijzen, dat
omrent dit onderwerp ook een andere meening
bestaat. In het 41ste Jaarverslag van den „School-
raad” komt o.m. een verslag voor van de rede door
Mr H. Bijleveld, gehouden op de vergadering van
den Schoolraad van 8 April 1931. Op blz. 59 van
dat verslag lezen wij:

„Daarnevens wordt nog een waarborg aan de
Schoolbesturen gegeven. Want elk jaar vóór 1 Sep-
tember moet worden vastgesteld het bedrag, dat
het vorig jaar werkelijk aan het openbaar on-
derwijs is besteed per leerling. Ook hierover is
beroep mogelijk. En de verrekening van hetgeen
is besteed en hetgeen aanvankelijk beschikbaar is
gesteld, zal dan dadelijk¹⁾ plaats hebben.”

Die rede betrefte de voorstellen der Staatscommis-
sie. Zakelijk verschil tusschen die voorstellen en
het Wetsontwerp bestaat op dit punt niet.

Het komt mij op de bovenaangegeven gronden
voor, dat de tekst van het ontwerp hier geen vol-
komen zekerheid biedt. Een nadere voorziening
is daarom niet ongewenscht.

III. Een andere materie, waarin dit ontwerp geen
verbetering brengt, betreft de vergoeding door de
Gemeente van administratiekosten der bijzondere
scholen. Sinds 1 Januari 1922 is dit een voort-
durende casus belli geweest. De praktijk is ge-
worden, dat de meeste gemeenten het eigen kos-
ten-cijfer per leerling, waarin nog geen admini-
stratiekosten opgenomen, verhoogden met f 0.50
per leerling. (De enkele incidentele regelingen
uit de rechtspraak bekend geworden, waarbij van
dit cijfer van f 0.50 werd afgeweken, laat ik nu
maar rusten.) Dit cijfer van f 0.50 is luk-raak
voorgesteld en vrij algemeen toegepast geworden.
Een ernstige berekening, of inderdaad de gemeente-
lijke administratiekosten meer of minder dan f 0.50
per leerling bedragen, schijnt van overheidswege
nog nergens gemaakt. Het is ook aan gerechten
twijfel onderhevig, dat de gemeentelijke admini-
stratie niet meer dan f 0.50 per leerling kost.
Ik beschik over een berekening, opgesteld door
een Rijks-Accountant, werkzaam bij den Rijks-
belasting-dienst, en door dezen, in zijn kwaliteit van
lid van het bestuur van een bijzondere-schoolver-
eeniging, voorgedragen aan en verdedigd bij Gede-
puteerde Staten van een onzer provinciën. Afge-
dacht van het algemeene argument, dat als een
lid van een schoolbestuur zijn belangen komt
bepleiten voor eenig college, men niet aan partijdig-
heid behoeft te denken, daar in het algemeen zeker
ook het streven naar objectiviteit bij zulke pleiters
mag worden aanvaard, van een Rijks-Accountant
zal men zulk een objectiviteit stellig verwachten
en aannemen; hem zal men niet wraken als een
onbetrouwbaar getuige.

Welnu, deze Rijks-Accountant kwam tot een
cijfer van f 2.— (twee gulden) als het doorsnee-
kosten-bedrag per leerling van de gemeentelijke ad-
ministratie voor het onderwijs. Het betrof hier een
der grotere gemeenten van ons land. De Rijks-
Accountant, evenbedoeld, heeft — en volkomen
terecht — erop gewezen, dat voor een zuivere
berekening ook in aanmerking moesten komen (zij
het dan voor een deel) de salarissen (inclusief
pensioen-toeslagen) van Burgemeester en Wethou-
der, den gemeente-ontvanger, alle ambtenaren van
de afdeling Onderwijs; de kosten voor huisvesting
(renteverlies en onderhoud van de voor de huisves-
ting dienende gebouwen) en verder natuurlijk met
de gewone bureau-kosten.

Die poging heeft toen geen succes gehad, doch
dit is van minder belang. Van betekenis is, dat ook
volgens de getuigenis van een Rijks-Accountant
ernstig mag worden betwijfeld, dat de Gemeente
haar administratie van het onderwijs voor f 0.50 per
leerling zou kunnen voeren. (Het is natuurlijk
overbodig op te merken, dat de bedoelde Rijks-
Accountant heeft gewezen op het feit, dat de
Gemeente administratie voert niet alleen voor open-
baar, maar ook voor bijzonder onderwijs en beide
in allerlei instituten). Het staat te vreezen, dat
de vijftig-cents-praktijk zal worden bestendigd, ten-
zij de Wetgever thans zou ingrijpen. Om een
eenigszins bevredigende oplossing te vinden, is
het m.i. zeer gewenscht, dat eens door het onder-
zoek van een volstrekt onpartijdige commissie werd

nagegaan, welke de werkelijke administratiekosten
zijn in enkele groote en kleine gemeenten. Wellicht
zouden de uitkomsten van zulk een onderzoek
kunnen leiden tot een vaststelling door den Rijks-
wetgever van een minimum vergoedingsbedrag.

Met deze enkele opmerkingen wil ik de bespre-
king van dit ontwerp voorlopig staken.

‘s Gr.

A. SCHILDER.

*) Spatieering van mij, A. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De stand van zaken.

Een jaar is niet veel in den arbeid der zending.
Hoe spoedig is een jaar voorbij, en hoe weinig
kan er in zoo'n korten tijd worden verricht. Ter-
nauwernood is men begonnen, of de twaalf maan-
den zijn om.

Men zou dan ook kunnen vragen, of er wel elk
jaar opnieuw, bij gelegenheid van het houden der
Ned. Zendings-Conferentie, voor ds Rauws vol-
doende stof is voor het samenstellen van zijn
„Overzicht van het zendingswerk in Ned. Oost-
en West-Indië”.

Maar deze vraag houdt gij terug, indien gij het
boekje van ruim 70 bladzijden met het genoemde
Overzicht ter hand neemt en doorleest.

Verbazend, wat een werk er weer gedaan werd!
Wonderlijk, zooveel zegen als God op dezen
arbeid heeft geschonken!

De Rauws handhaaft ook in dit Overzicht over
1930—31 zijn ouden roem van groote belezenheid
en groote nauwkeurigheid. Hij, die met het zen-
dingswerk op de hoogte wil blijven, kan dit boekje
niet missen. Immers, niet ieder is in staat om alle
zendingsperiodieken van de Nederlandsche zending
te lezen, noch ook kan hij allerlei verslagen inzien,
die niet algemeen verspreid worden. En dan verstaat
ds Rauws ook de kunst, om uit het overstelpend
vele materiaal het meest belangrijke uit te halen
en op geschikte wijze te verwerken.

Naar oude gewoonte begint hij met een kort
inleidend woord, waaruit wij dezen éenen zin uit-
lichten: „In onze zendingskringen wordt gewoone-
lijk met ophef gesproken over hetgeen gedaan wordt,
maar men spreekt er weinig over wat gedaan zou
moeten worden, als wij de geboden mogelijkheden
wildten gebruiken.”

Het schijnt ons toe, dat hier teveel gegenerali-
seerd wordt; ik merk van dien ophef niet zooveel;
doch dit getuigt daarom nog niet van den noodigen
oetmoed! Velen zwijgen ook, omdat zij heel weinig
afweten van hetgeen er wordt gedaan! En dan
spreekt men ook niet over al hetgeen er nog gedaan
moet worden! Het is nog op zeer vele plaatsen een
moeilijkheid, om de ouden en jongen op de hoogte
te brengen en te houden van den zendingsarbeid.
En de vraag moet altijd weer herhaald worden:
leest ge wel geregeld ons Zendingsblad?

Het ligt voor de hand, dat, na de mededeelingen
over den Internationalen Zendingsraad ook gehan-
deld wordt over den Ned. Zendingsraad; ds Rauws
is hierover zeer sober, en noemt slechts de feiten,
zonder er beschouwingen aan vast te knopen.

Over den Indischen Zendingsraad en den Ned.
Indischen Zendingsbond wordt niet gezegd, even-
min over het Zendingsconsulaat; maar breder
schrijft de samensteller over het Nederl. Bijbelge-
nootschap. Wij hooren, dat dr Kraemer in Solo
bezig is ter voorbereiding van twee Javaansche
werken; de tweede taalgeleerde: dr van der Veen,
heeft o.a. het Ta'e-Nederl. woordenboek voltooid.
En dr Onvlee op Soemba heeft een nota ingediend
over het Soembaneesch in het zendingswerk. Bo-
vendien zijn twee aspirant-taalgeleerden te Leiden
in opleiding, van wie één waarschijnlijk voor Nieuw-
Guinea is bestemd. En dan volgt een lange rij van
allerlei uitgaven van Bijbels enz. Het Nederl. Bijbel-
gennootschap blijft voor de zending van de aller-
grootste betekenis.

Met weemoed leest gij het „In memoriam”. Zoo-
vele jonge mensen, die zich nog maar kort aan
dit werk hadden gegeven, gingen heen! Ach, de
zending brengt elk jaar opnieuw haar offers aan
arbeiders en arbeidsters, die zoo moeilijk kunnen
worden gemist.

Het overzicht van Java beslaat 22 bladzijden.
Duidelijk komt tot uiting het vraagstuk van het
zelfstandig worden der Inlandsche kerken. Daar
het in onze bedoeling ligt hierover in een afzonder-
lijk artikel te handelen, als in „De Macedoniër” het
gebeele referaat van dr H. van Andel over dit on-
derwerp geplaatst is, gaan wij nu niet verder
hierop in.

De trouwe lezers van het Zendingsblad vinden
geen nieuws in het gedeelte, dat over Midden-Java
ten Zuiden handelt; het schijnt ons toe, dat het
ds Rauws goed gelukt is, in de weinige bladzijden
aan het werk aldaar alle recht te laten varen.
Jammer vinden wij, dat hij geen aandacht geschon-
ken heeft aan den arbeid der Gereformeerde kerken

van Batavia enz., die toch waarlijk meer doen dan
aan zichzelf denken! Wij hopen, dat in een volgend
jaar-overzicht het werk der kerken niet zal wor-
den vergeten.

Op Sumatra staan de Bataklanden nog altijd
vooraan. De Bataksche kerk groeide reeds uit boven
de 300.000 leden, en nam in één jaar met 10 pCt.
toe. Ook hier is het vraagstuk der zelfstandigheid
der kerk aan de orde; gelijk vanzelf spreekt, is
hiermee reeds een aanvang gemaakt, waartoe het
vaststellen van een kerkorde heel wat heeft bijge-
dragen.

De Batakzending kan nog niet op haar lauweren
rusten, want het Batakvolk telt 1.200.000 zielen;
een vierde is dus voor het Christendom gewonnen.

Het schijnt, dat de woelige elementen in de kerk
ietwat tot rust zijn gekomen, al blijft de regering
der kerk en vooral de handhaving der tucht zeer
veel zorg vragen. Dr Joh. Warneck, de ephorus, die
nu in ons land vertoeft, is echter berekend voor
zijn laak, en stuurt met beleid in de richting naar
algeheele zelfstandigheid.

Ook hier hooren wij de klacht, evenals op de
meeste andere terreinen: gebrek aan werkkrachten!
Er kunnen overal nog tientallen arbeiders en ook
arbeidsters worden gebruikt. Of ook, de mannen
zijn er, maar er is geen geld! Ook ontwikkelen de
Roomsch en op Sumatra, ja waar niet al, buitenge-
wone activiteit; de dubbele zending is met volle
zeilen Oost Indië binnengevaren. Dat dit groote
bezwaren oplevert, is te verstaan; en toch gelooven
wij, dat het niet te voorkomen was en ook tot be-
vestiging der Inlandsche christenen kan en zal
bijdragen.

Op Borneo zijn andere tijden gekomen. De weelde
heeft een einde; de prijzen van caoutchouc, rotang
enz. zijn geweldig gedaald, en het loont niet langer
de moeite de producten te winnen. Overstromin-
gen en een rattenplaag hebben de ellende vermeer-
derd enz. Doch de zendelingen zien in dezen nood
de ploegschaar, die den harden bodem breekt en
ontvankelijk maakt voor het zaad des Evangelies.

Dat het Heidendom er nog niet dood is, blijkt
uit het ééne feit, dat men na een onderbreking van
30 jaar weer een doodenfeest organiseerde, waar-
voor f 20.000 werd opgebracht! Eigenlijk is niet de
heidensche godsdienst de drijfveer, maar de genot-
zucht; en de zending voelt het als een groot be-
zwaar, dat het secularisme op Borneo zijn intrede
heeft gedaan, met al zijn vreeselijke gevolgen.

Ook de Islam werkt met alle kracht. De sultan
van Kotawaringin b.v. vervangt al zijn christelijke
beambten door mohammedaansche en laat de hoof-
den een eed afleggen, dat zij nooit christen zullen
worden.

Ja, het Christendom strijdt tegen de twee fronten
van Heidendom en Islam, die elkander in secula-
risme, syncretisme en nationalisme al meer gaan
vinden.

Echter, er is ook zonneschijn; de eerste Dajaksche
Synode werd gehouden; velen werden gedoopt; het
getal leerlingen op de scholen steeg, enz.

Van Celebes merken wij alleen op, dat in Pendolo
op Posso het aantal Christenen zoo sterk toeneemt,
dat het tijdstip niet ver meer schijnt, waarop de
laatste heiden gedoopt zal zijn.

In Nieuw-Guinea loopt de zending op zevenmijls-
laarzen! In één jaar werden er 7000 gedoopt. Heele
dorpen, groepen, stammen gaan tot het Christen-
dom over. Maar terecht maakt ds Rauws er op-
merkzaam op, dat wij den toestand niet moeten
idealiseeren; als het met zoo groote menigten gaat,
is het Christendom ondiep en weinig gefundeerd.
Om enkele voorbeelden te noemen: op de Schouten-
eilanden doopte zendeling Agter 1960, zendeling
hartweg 1750 mensen. In het ressort Sentani
leveren de duizenden, die dooponderricht ontvan-
gen, vrijwillig hun heidensche voorwerpen in.

„Op Nieuw-Guinea is de morgen aangebroken.
Moge God dien doen voortgaan tot den vollen
dag toe.”

Over Soemba mogen wij niet zwijgen. Er zijn
reeds meer dan 3000 Christenen. In dit voorjaar
werd een algemeene conferentie van alle goeroes-
indijl gehouden ter bespreking van belangrijke vra-
gen. Langzaam maar zeker gaat de arbeid vooruit.
Wij lazen ditmaal geen klacht over het indringen
der Roomsch en.

Aan de actie in het Binnenland wijdt ds Rauws
een enkele bladzijde, waarbij alleen aan de Ge-
nootschapszending is gedacht; dit is te eenzijdig;
ja, de oprichting van ons eigen zendingsbureau,
directeur dr Ruys te Lisse, wordt nog genoemd;
doch dat is ook alles!

Wij nemen gaarne ten besluite over het woord
van den Japanchen hervormer Kagawa, waarmee
ook ds Rauws eindigt:

„Het eenige beginsel der liefde is het kruis van
Jezus. Maar sommige Christenen preken dat wel,
maar beleven het niet. Wat wij noodig hebben is,
dat het kruis in ons dagelijksch leven werkelijk-
heid wordt. Als God ons geven wil een groote
openbaring van liefde, dan zal de revolutie van
Rusland en die van China aan Japan (wij voegen
er aan toe: en aan Ned. Oost- en West-Indië)
voorbijgaan. Maar dat kan niet gebeuren door
woorden alleen. Dat moet geschieden door bekeer-
ing en door de liefde van de daad.”

J. D. W.